

NAGY
ADRIEN

**KREATÍV
MODELLEZÉS
ÉS SZABÁS**

BUDAPEST
2019

NAGY
ADRIEN

KREATÍV
MODELLEZÉS
ÉS SZABÁS

BUDAPEST
2019

Nagy Adrien:
Kreatív modellezés

Szerző: Nagy Adrien

Fotók: Nagy Adrien, Polónyi István

Szakmai lektor:
Harmati Hedvig DLA, Benczik Judit

Grafikus: Szabó Dóra

Szerkesztő grafikus: Földi Endre

Budapest
2019

A könyv a Moholy–Nagy Művészeti Egyetem
DLA képzésének doktori mesterműve

Külön köszönet a Varrógépcentrumnak

TARTALOM

ELŐSZÓ	04	AZ UJJA SZABÁSMINTA.	38
JELÖLÉSEK	05	AZ ALAP BEVARRT UJJA SZABÁSMINTA	41
BEVEZETŐ	06	A KARÖLTŐ ÉS A BEVARRT UJJ LOGIKÁJA	42
		EGYSZERŰ RAGLÁN UJJ VARIÁCIÓ	44
		T–UJJ VARIÁCIÓ	46
		A FELSŐTEST BEBURKOLÁSÁNAK LOGIKÁJA	48
ANYAGHASZNÁLAT	07		
ESZKÖZHASZNÁLAT	08	EGYSZERŰ GEOMETRIKUS	
FORMATAN	10	FORMÁKBÓL ÉPÍTKEZÉS	52
FERDE FONALIRÁNY	11	<i>Kör 1.</i>	53
ANYAGTÖMEG NÖVELÉS	12	<i>Kör 2.</i>	54
SZŰKÍTŐK / FORMÁZÓK	14	<i>Kör 3.</i>	55
		<i>Kör 4.</i>	56
MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS	18	<i>Téglalap 1.</i>	58
<i>Egyenes vonal mentén 1.</i>	18	<i>Téglalap 2.</i>	59
<i>Egyenes vonal mentén 2.</i>	22	<i>Téglalap 3.</i>	60
<i>Ívelt vonal mentén.</i>	24		
		VARIÁCIÓK PUFI FORMÁKRA	62
MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS	26	<i>Pufi variáció 1.</i>	62
<i>A szűkítő húzásba helyezésével 1.</i>	26	<i>Pufi variáció 2.</i>	64
<i>A szűkítő húzásba helyezésével 2.</i>	28		
		ÖSSZEFOGLALÓ	66
CSAVART SZABÁSMINTA 1.	30	MELLÉKLET	68
CSAVART SZABÁSMINTA 2.	34		
JÁTÉK A SZILUETTEL	36		

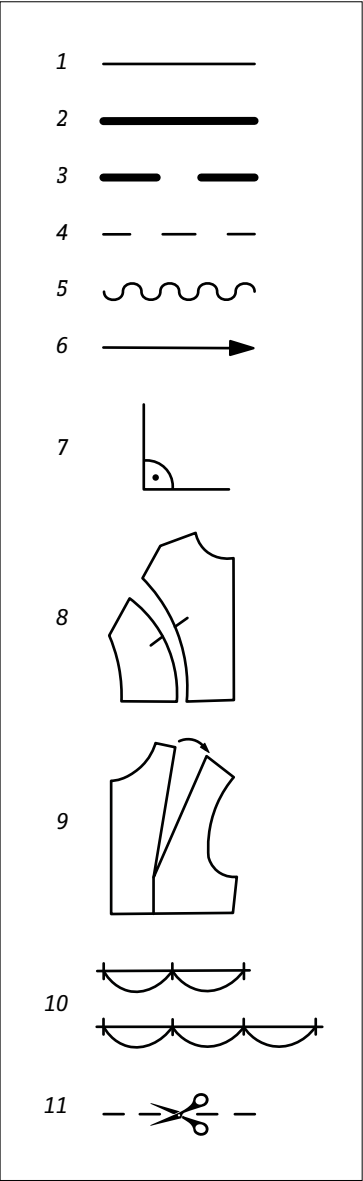
Ez a könyv azért készült el, hogy bemutassa a szabásminta szerkesztés és modellezés kreatív, játékos oldalát. Alap szabásminták szerkesztését nem tartalmazza, mert arról számos jól használható, magyar nyelvű könyv is elérhető. Célja inkább a szabásminta logikájának bemutatása, illetve inspirációt kíván adni mindazoknak, akik szeretnek a formákkal kísérletezni.

A könyvben szereplő megoldások kiindulási pontja sokszor egy olyan alap szabásminta, amely lehet egy alap női blúz vagy alap ruha szabásmintájának szűkített, derékvonalig érő, ujjatlan része. Minden bemutatott modell az általam szerkesztett és kivitelezett formában látható, amely inkább inspiráció, mint szigorú útmutató. A könyv illusztrációiban feles méretarányú szabásbaba látható. A feles méretarányú munka takarékos anyag- és papírfelhasználást tesz lehetővé, mert digitálisan könnyen, arányosan kicsinyíthető és nagyítható minden szabásminta, így ajánlatos mindazoknak, akik sokat kísérleteznek.

Az általam használt alap szabásmintának a megszerkesztése nem szerepel a könyvben, gyakran hiányzik a pontos méretek meghatározása is. Ezzel az a célom, hogy a modellezés játékoságára és szabadságára hívjam fel a figyelmet, illetve hogy inkább egyfajta eszközt adjak a felhasználó kezébe, ne pedig egy-egy konkrét megoldást. Azoknak ajánlom a könyvet leginkább, akik tovább szeretnék fejleszteni és kreatívan felhasználni eddigi szakrajzszerkesztési tudásukat. Gondolatébresztőnek szánom, amelyet szívesen forgatnak majd azok, akik szeretik az önálló és kreatív megoldásokat.

A könyvben az alábbi jelöléseket használom. A legtöbb jelölés megegyezik a Magyarországon használtos jelölésekkel. Eltekintek a közbélés, vagy a bélés jelzésétől, hiszen célom szabászati megoldások bemutatása a lehető legegyszerűbb, legérthetőbb módon. A kivitelezés varrástechnológiájához tartozó szabásminta elemek bemutatása nem szükséges a szabászati megoldások megértéséhez, ezért varrás és hajtásszélességeket nem tartalmaznak a szakrajzok.

- EK** eleje közép
- HK** háta közép
- MCS** mellcsúcs
- KÖ** karöltő
- M** mellvonal
- D** derékvonal
- CS** csípővonal
- K** könyék

1. *Vékony folytonos vonal – segédvonal*
2. *Vastag folytonos vonal – kontúrvonal, hajtásvonal*
3. *Vastag szaggatott vonal – a végső szabásminta hajtás vonala*
4. *Vékony szaggatott vonal – szabásvonal kinyitása*
5. *Vékony hullám – húzás*
6. *Vastag nyíl – szálirány, pontosabban láncfonalirány*
7. *Derékszög jelölése*
8. *Vékony jelölő vonalak – illesztési pontok*
9. *Szög nyíllal – szabásvonal becsukása / formázó áthelyezés*
10. *Szakaszok – egyenlő távolság jelölése*
11. *Szakasz ollóval – felvágási vonal*

BEVEZETŐ

A szerkesztési munka előkészítése

Mielőtt hozzákezdünk egy szabásminta megszerkesztésének, érdemes figyelembe venni az alábbi pontokat:

1 Mértékvétel / méretek meghatározása.

2 Az alapanyagok kiválasztása. (Érdemes már a munka elején tudni, milyen anyagból fog elkészülni a szerkesztésre váró ruhadarab. Ez nem csak azért fontos, mert az eltérő vastagságú és tulajdonságú anyagok eltérő végeredményt hoznak azonos szabásminta használata esetén is, de az anyagválasztás meghatározhatja a varrásszéleket és a megfelelő szabászati metódust is.)

3 Varrástechnológia meghatározása: a varrás alaki jellemzői szerint (varrástípusok: pl. összevarrások, szegések, rávarrások, díszítővarrások, gomblyukak, kellékek rávarrásainak típusai és varrattípusok: kézi-, v. gépi varratok pl. huroköltésű-, szegő-, fedő-, hólozóvarratok esetleg egyéb innovatív rögzítési technikák.) valamint a varrás méretjellemzői (varrás-, varrat-, tűzés-, behajtásszélesség, varrattávolság, öltéshossz, -sűrűség)

4 Annak meghatározása, hogy az adott darabból egynél több készül e, tehát el kell e látni jegyzetekkel, a szabásmintát amivel más, vagy mi magunk is dolgozni tudunk később. (Például szabászati előírásokkal: láncfonalirány, méretnagyság, kiszabandó darabszám, alkatrész megnevezése, illesztések, jelölések.) Érdemes szabászati kísérő kártyát készíteni (ld.: 1. sz. melléklet), hogy évek múlva is egyértelműek legyenek a szabásmintáink.

Egy jó szerkesztő tisztában van a varrástechnológiával és átlátja az öltözék készítés folyamatait a szabástól a vasalásig. Megfelelő tapasztalattal akár egyenesen az alapanyagra is lehet szerkeszteni, de a méretes szabóságon kívül professzionális helyzetben nem találkozni ezzel az eljárással.

ANYAGHASZNÁLAT

Különböző anyagok eltérően viselkednek azonos szabásminta használata esetén is. Sikeres szabásminta készítése érdekében ismernünk kell az alapanyagot és ennek megfelelően kell makettező anyagot választanunk. A hagyományosan használt molinóból pontosan ezért lehet többfélet kapni, de használhatunk bármilyen olyan anyagot, amely tulajdonságaiban, viselkedésében teljesen megegyezik a végső alapanyaggal, vagy legalábbis nem tér el jelentősen tőle.

Ha kreatív formaalakítás a cél, akkor viszont kifejezetten új perspektivákat tud nyitni drasztikusan különböző anyagok használata ugyanarra a szabásmintára.

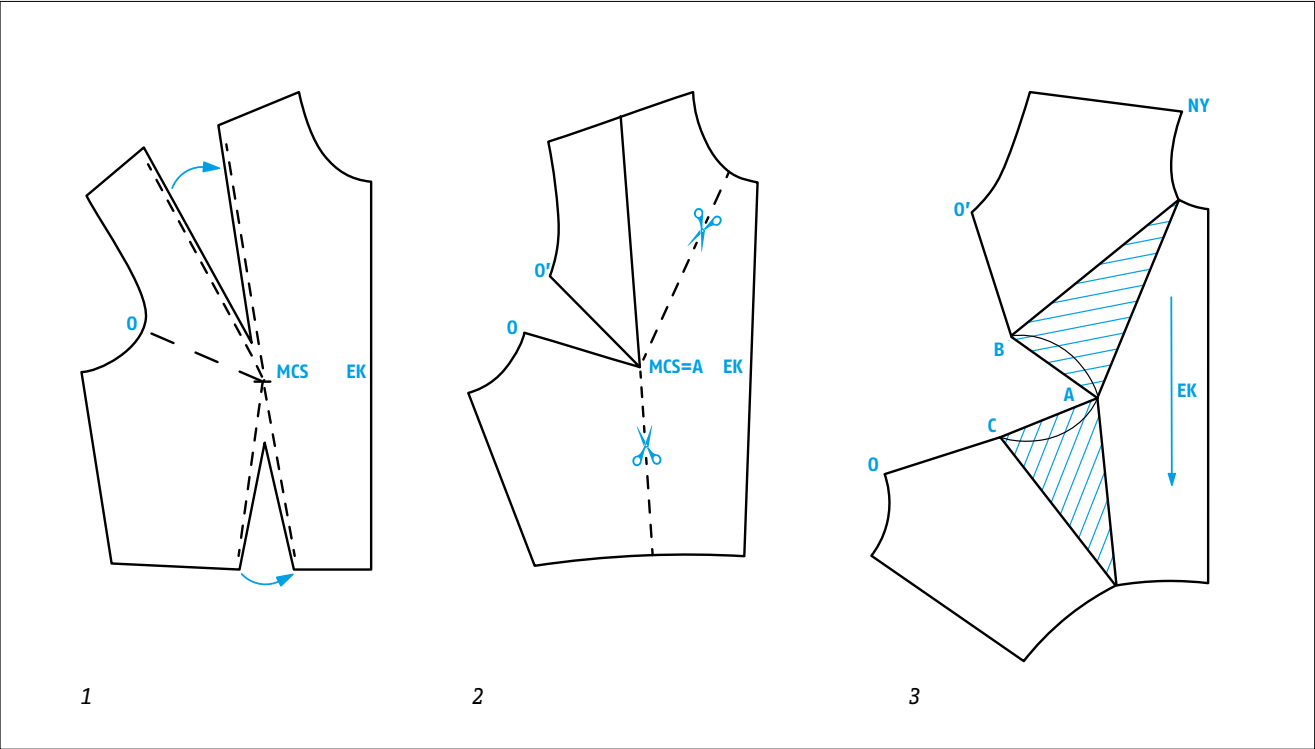
Kreatív és innovatív szabásminták létrehozásánál kiemelt szerepe van a térbeli kísérletezésnek és a folyamatos makettezésnek. Ez a könyv most elsősorban szövött alapanyagra fókuszál, de több megoldás is sikeresen adaptálható kötött kelmére, mint pl. jersey típusú. rugalmas alapanyagra is.

A két fotón jól látható, mi történik, ha ugyanaz az egyszerű forma két különböző vastagságú anyagból van elkészítve. A forma volumene, tartása az egész sziluettre hatással van.

MELLSZŰKÍTŐ ÁTHELYEZÉS

Egyenes vonal
mentén 2.

1
Első lépésként a szűkítőket egye-
sítjük és áthelyezzük a karöltőbe.

2
A szabásmintát az MCS és O között
kinyitjuk, majd meghatározzuk
a hajtásvonalakat. Az egyiket
az MCS-ből a nyakkörbe, a másikat
az MCS-ből a derékvonalba (ami
jelen esetben az alja vonal) futtatjuk.

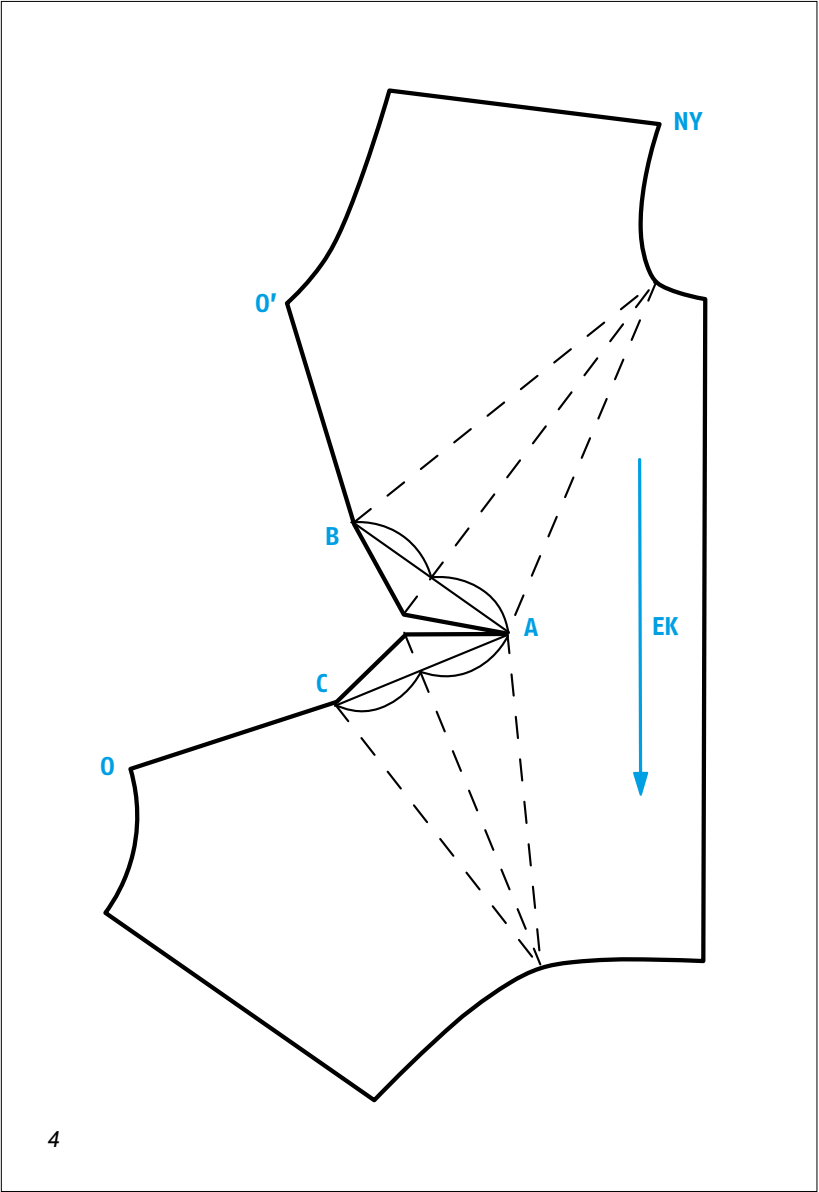
3
A szabásmintát az így meghatáro-
zott vonalak mentén is kinyitjuk.
BA = CA és szabadon választható
a mérete, de arra figyeljünk, hogy
a nyaktőpont (NY) befordulása
miatt nem mindig szabható
az EK mentén hajtva.

4
A kész eleje szabásminta. FD=EG,
amelynek mérete szintén szaba-
don választható, de az A pontnál
kialakuló szög fogja meghatá-
rozni azt, hogy meddig növelhető.
Az AEBO' és AFKO vonalakat egy-
máshoz illesztve kell összevarrni.
(EF, CB és OO' pontok illeszkedni
fognak.) A hajtásokat egyszerűen
levasaljuk, és akár le is tűzhetjük.

5. A háta szabásmintán
nem végeztünk változtatásokat,
tehát az alap háta szabásmintát
használtuk a modellezésnél

6. A létrehozott szűkítő
kifelé fordítva

7. A szűkítő befelé hajtva

5

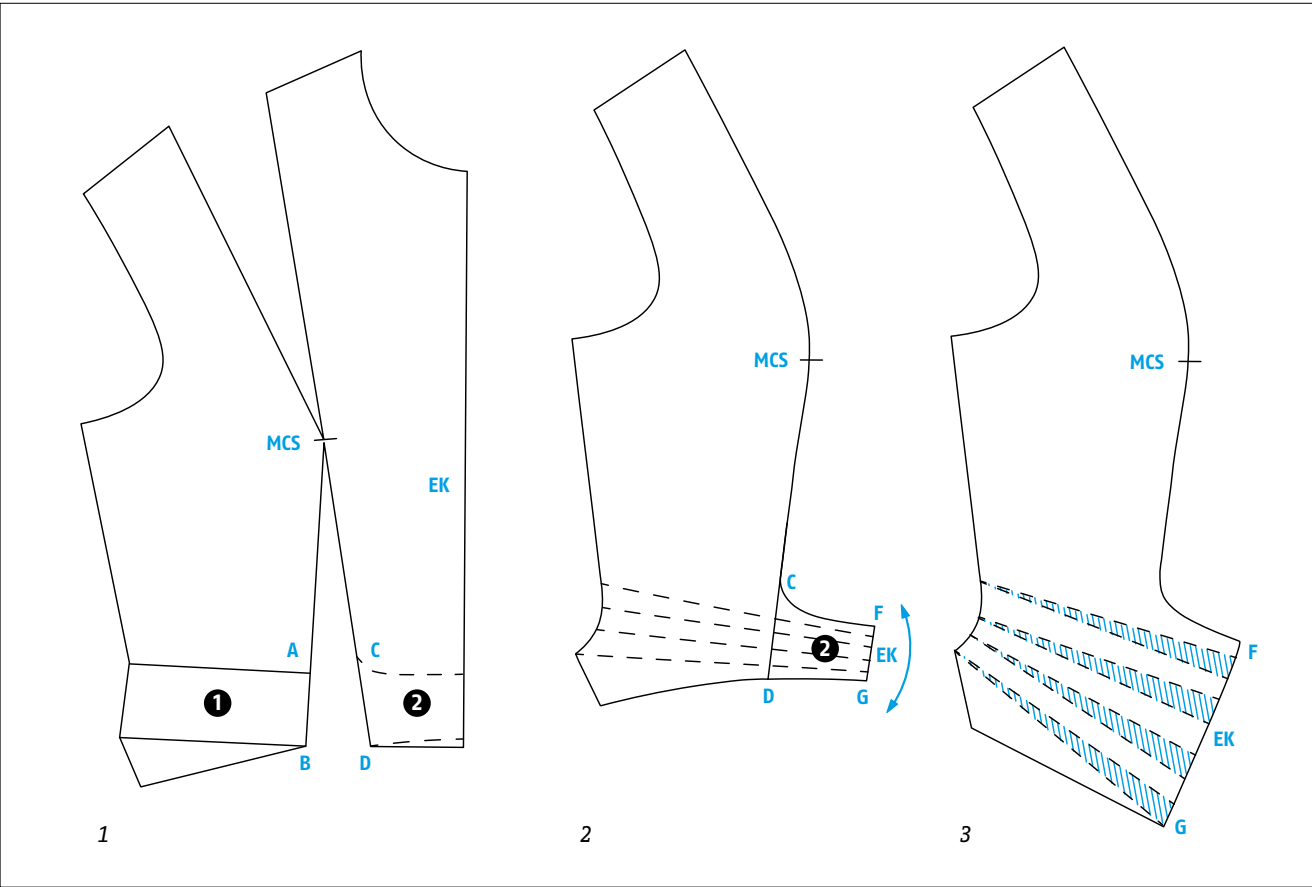

6

7

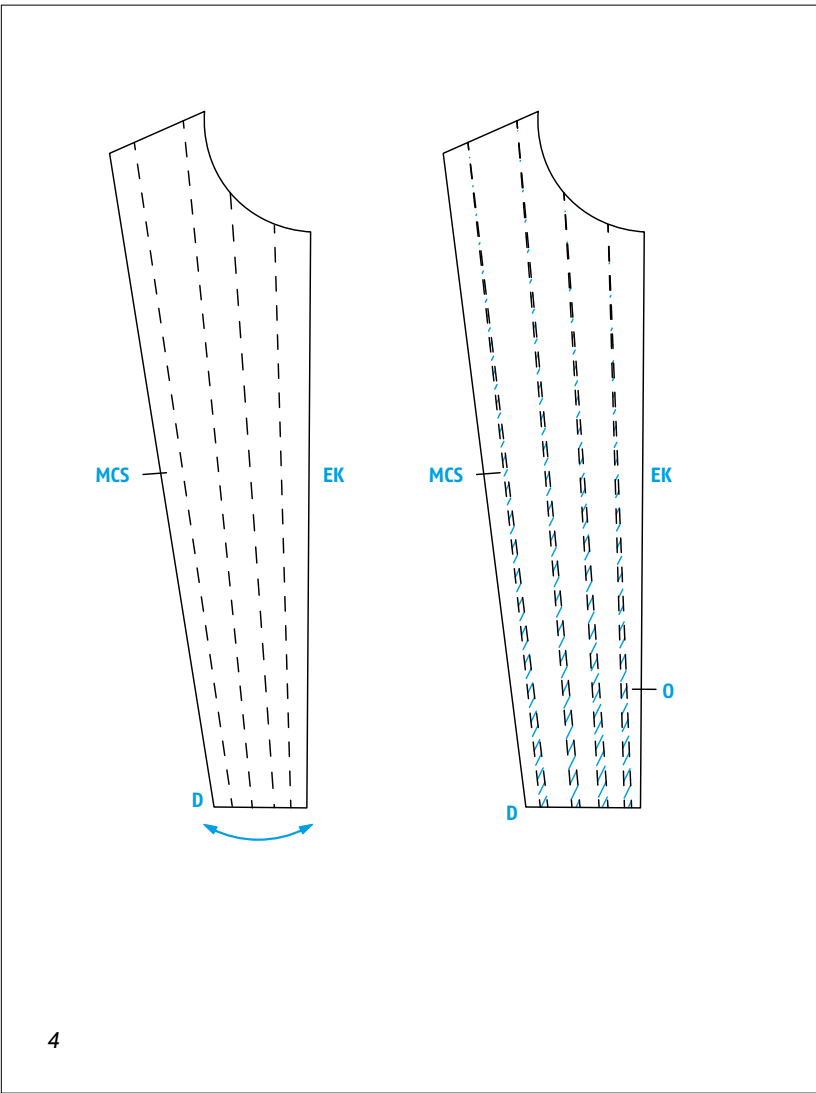
CSAVART
SZABÁSMINTA 1.

A szabásminta elem elcsavarása izgalmas formaalakítási lehetőséget nyújt, amit kreatívan használva érdekes és innovatív formákat hozhatunk létre. Hagyományosan elsősorban hurkolt alapanyagnál használják az ilyen jellegű megoldásokat, de megfelelő bőséggel számolva és varrástechnológiával szövött kelménél is jól működik.

1 A szabásminta elejét három részre kell osztani a függőleges szűkítők mentén.

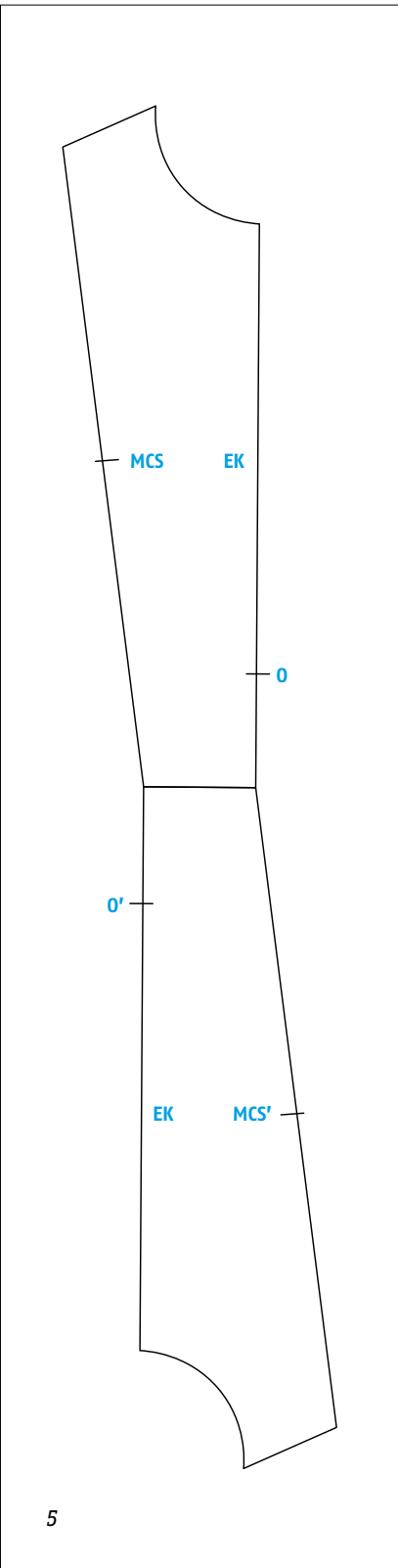
2 Először az **AB** és **CD** szakaszokat illesztjük egymáshoz és felvesz- szük az **FG** pontokat, amelyek az **EK**-n helyezkednek el. A **CDFG** pontok által határolt rész majd a csavaráson belül helyezkedik el. Ezt a részt csak átmásoljuk, de nem kell leválasztani az eleje közepe szabásmintáról.

3 Az **FG** szakaszon kissé kinyitjuk a szabásmintát.

4 A két középső szabásminta elemet is megnyitjuk hosszanti irányú vonalak mentén.

5 Ezt a két elemet az alja vonalánál egymáshoz illesztjük úgy, hogy az egyiket átfordítjuk. A **CD** és **D'C'** vonalak, amik eddig szimmetri- kusak voltak, nem egy vonalra esnek, hanem megfordulnak. Itt történik meg a csavarás. A mel- lékelt ábrák szerint állítjuk össze a szabásmintát. Az Eleje közepe a nyakkörből kiindulva az **00'** pontig lesz összevarrva.

AZ UJJA SZABÁSMINTA

Az alapok

1

A BEVARRT UJJ

Az egyik leggyakoribb ujj típus a bevarrt ujj, amely testkövető kialakítása mellett is szabad mozgást enged a karnak. A karöltő mélysége és elhelyezkedése, valamint az ujjív magasságának és vonalának meghatározása kulcsfontosságú a kívánt eredmény eléréséhez.

2

A T-SZABÁSÚ UJJ

Az egyik legősibb ujj típus. Mivel hulladék keletkezése nélkül is kialakítható (tehát ideális zero-waste megoldásokhoz) előszeretettel használták már évezredekkel ezelőtt is. Mivel különösebb szabászati ismeretet nem igényel kialakítása és minimális varrást tesz csak szükségessé, a népviseleteknél is az egyik legkedveltebb ujj típus.

3

RAGLÁN UJJ

A bevarrt ujjnál kevesebb mozgást enged a karnak, viszont szép ejtett vállú sziluettet eredményez. Ha bővebb, nagyvonalúbb formát alakítunk ki raglán megoldással, több méretre és alkatra használható sikeresen ugyanaz a szabásminta, mint hasonló léptékű bevarrt ujjú verziója az adott sziluettnek.

Az ábrán szövött anyagra készült raglán szabásminta látható, bár manapság főleg kötött, jersey típusú vagy rugalmas anyagoknál kedveltebb a használata.

2

EK
HK

4

5

DENEVÉR UJJ
VARIÁCIÓK

4

JAPÁN UJJ

A T-szabású ujj módosított verziója. Jellemzője egy kis rombusz alakú honalj-betét szabásminta elem, amely megnöveli a kar mozgásterét.

5

DENEVÉR UJJ

Szintén a T-szabású ujjból fejlődött ki, annak egy verziója. A legtöbbször azért találunk rajta plusz szabásvonalat, hogy a szabászati hulladékot minimalizálják, és jobb anyaghányaddal lehessen előállítani a kívánt öltözetet, de egyébként ez az ujj típus is egybeszabható a testtel.

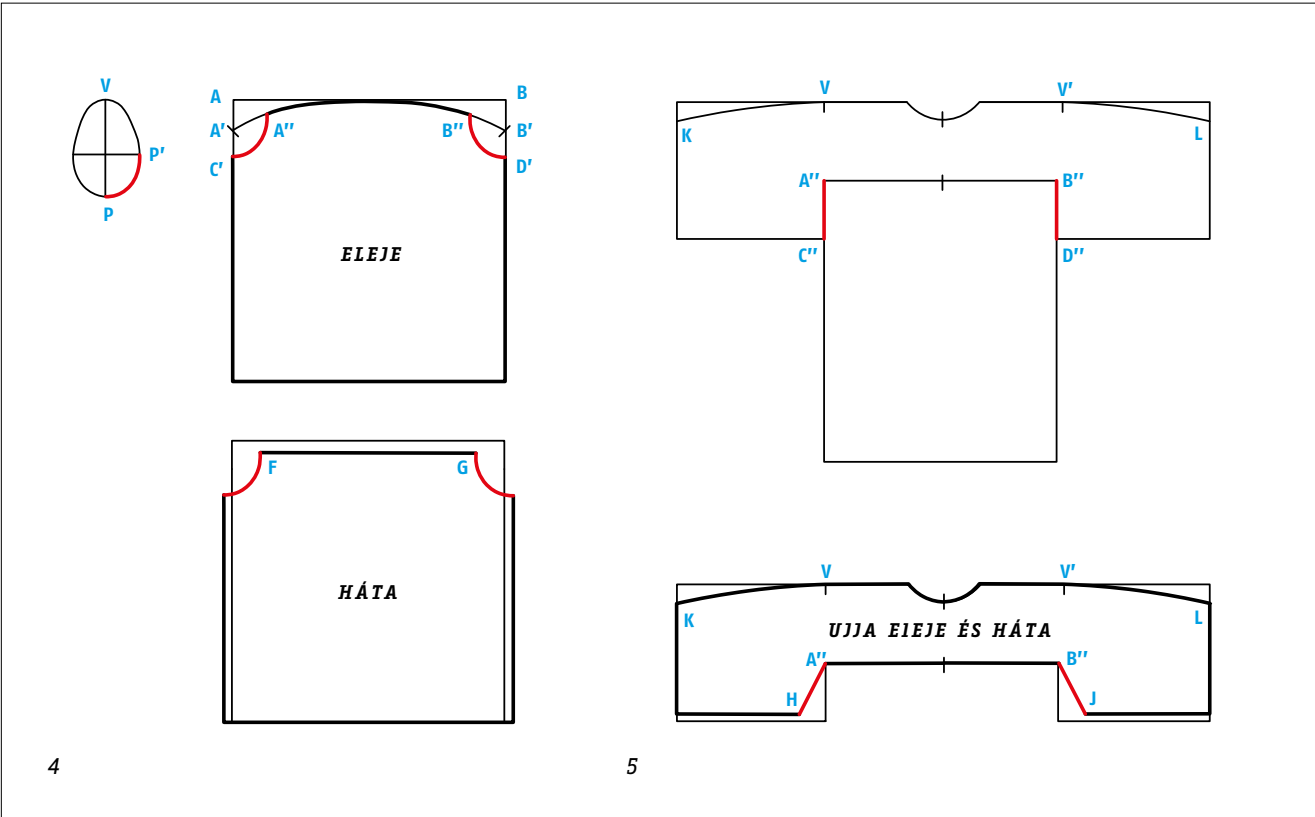
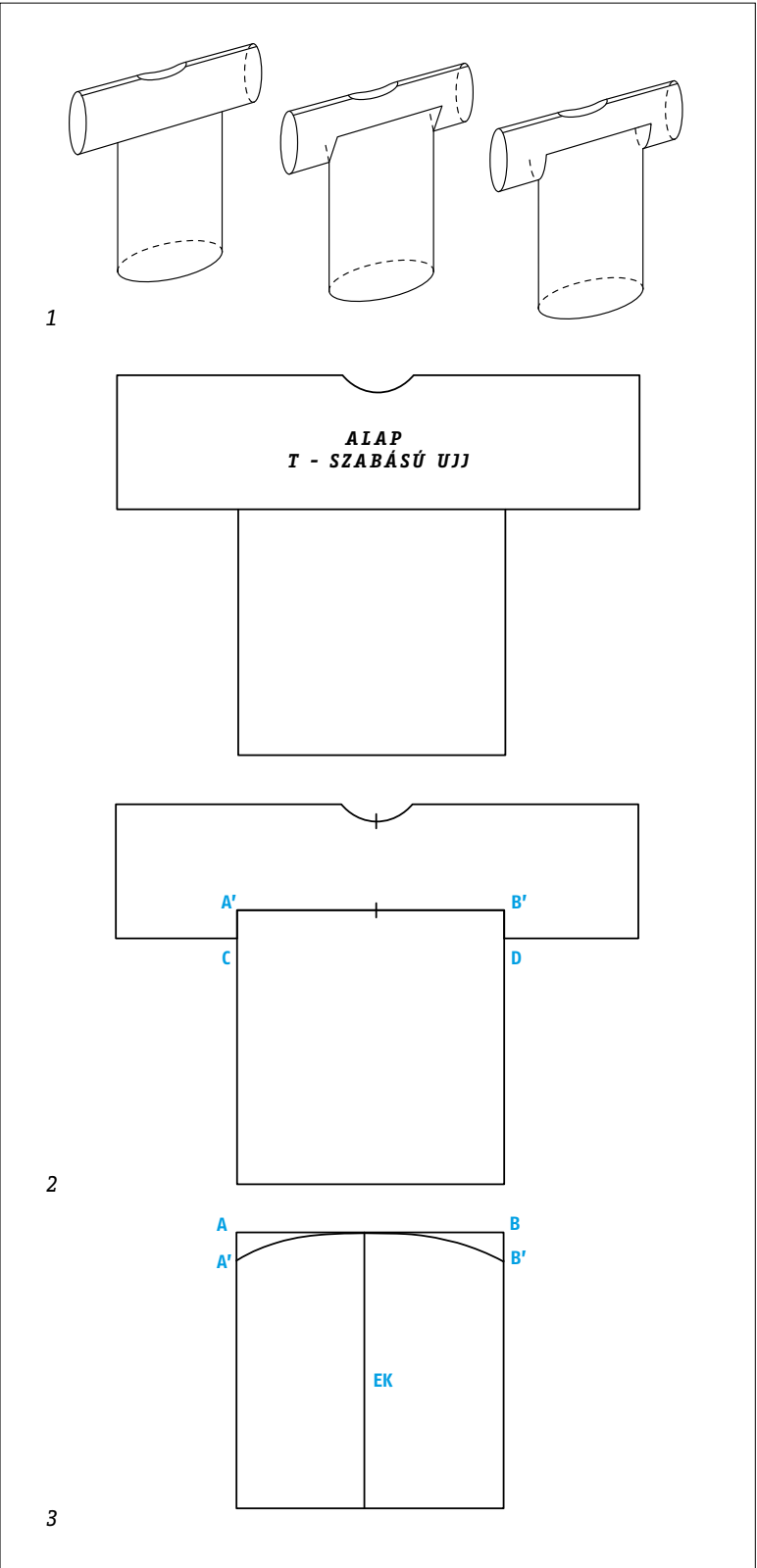
T-UJJ
VARIÁCIÓ

A T-szabás az egyik legősibb és legegyszerűbb megoldás a felsőtest beburkolására. Előnye, hogy minimális szabással, akár hulladék keletkezése nélkül is létrehozható. Hátránya, hogy alapvetően bő fazon, hiszen karöltővel nem rendelkezik, ezért több kényelmi bőséget igényel. Ezúttal arra törekedtem, hogy a T-ujj jellegzetes sziluettjét megtartva a testet jobban követő fazont hozzak létre, minél szűkebb ujjakkal.

1 Az alábbi lépéseknél jól látható, ahogy a kar és a test találkozásának keresztmetszetét, a karöltőt felhasználva átalakul a szabásminta.

2 Felvesszük az **A** és **B** pontot úgy, hogy **AC** és **BD** szakaszok hossza tetszőleges, de az **AB** vonal közel kell legyen a mellvonalhoz, mert mellformázót helyezünk el benne később.

3 Az **AC** és **BD** szakaszok a háta szabásmintánál is megismétlődnek, azonban az elején mellformázó is be lett iktatva. Ez az **A'** és **B'** meghatározásával érhető el.

4 Az alábbi ovális a karöltő, tehát a kar és a test találkozásának sematikus keresztmetszete. **PP'** lesz az a szakasz, ami az eleje szabásmintára esik. Felmérve ezt a szakaszt, megkapjuk **C'A''**, illetve **D'B''** szakaszt. A háta szabásminta nagyon hasonló ehhez, csak az íves mellformázó hiányzik. **FG** és **A''B''** szakaszok hossza megegyezik. Ez különösen praktikus az ujj kialakításánál, hiszen így az eleje és háta ujj szabásminta megegyezik majd. Az eleje és háta oldalak hosszát is egyeztetni kell.

5 A T-ujjat tovább szűkíthetjük a vállpontból indulva (**V** és **V'**), így megkapjuk **K** és **L** pontokat. Az ujj szabásmintát tovább finomíthatjuk, ha a karöltőnél keletkező anyagtöbbletet is elvesszük. **A''C''** és **A''H** valamint **B''D''** és **B''J** szakaszok hossza megegyezik. Az egyforma hosszúságú szakaszokat pirossal jelöltem. **H** és **C'**, valamint **J** és **D'** illeszkedni fog, amely megformázza a hónalj részt. A háta **F** és **G** pontjai is illeszkedni fognak a háta ujj **A''** és **B''** pontjaira csakúgy, mint a karöltő rész megfelelő pontjai. A végeredmény egy olyan T-fazon, amelynek szűk az ujj, mégis kényelmes mozgást biztosít a kar számára.

ÖSSZEFOGLALÓ

A szabásminta készítés folyamata és a modellezés olyan alkotói tevékenység, amelyre nem lehet algoritmust írni. Digitalizált világunkban munkafolyamataink átalakulnak, felgyorsulnak. A szabás-szakrajz készítés mégis egyéni döntések rendszere, alkotói tevékenység. Divattervezőként tisztában vagyok a modellezés művészi aspektusával, amely végül e könyvnek a megírására is inspirált. A szabásminta készítés során a mérnöki precizitás fontos ugyan, de van ennek a tevékenységnek egy olyan játékos oldala, amely nagyon izgalmas.

A bemutatott példák fejlesztik a szerkesztő kreativitását és arra ösztönöznek, hogy bátran merjük átlépni a határainkat és válasszuk a járatlan utat.

